

สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่ออาชีพครู โดยแยกตามจำนวนปีที่ทำการสอน และเพศของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่ออาชีพครูด้านต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มครูตามจำนวนปีที่ทำการสอนที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ชายและหญิงที่มีต่ออาชีพครูด้านต่าง ๆ
4. เพื่อศึกษาแนวโน้มของทัศนคติ ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่ออาชีพครูโดยพิจารณาตามจำนวนปีที่ทำการสอนของครู
5. เพื่อศึกษามูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครูของกลุ่มครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแยกตามเพศ และจำนวนปีที่ทำการสอน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ชาย และหญิงที่มีจำนวนปีที่ทำการสอนในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งสุ่มจากกลุ่มครูในโรงเรียนต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 เขตคือเขตบางกะปิ เขตพระโขนง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตปทุมวัน เขตบางกอกน้อย เขตคลองสาน เขตยานนาวา เขตบางรัก และเขตห้วยขวาง จำนวน 1122 คน เป็นชาย 534 คน และหญิง 588 คน และกลุ่มนักศึกษามัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่มีประสบการณ์ในอาชีพครูจากการออกฝึกสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครในภาคต้น ปีการศึกษา 2523 จำนวน 276 คน เป็นชาย 116 คน

และหญิง 160 คน สุ่มจากนักศึกษาคูในวิทยาลัยครูส่วนกลาง 7 แห่งคือ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้า วิทยาลัยครูชนบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูจันทระเกษม และวิทยาลัยครูพระนคร รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1398 คน แยกเป็นชาย 650 คน และหญิง 748 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างถือเอาเพศและระดับจำนวนปีที่ทำการสอนเป็นเกณฑ์ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างหลายชั้น (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

1. สุ่มกลุ่มตัวอย่างขั้นแรก (First-Stage Sampling) เป็นการสุ่มแบบแยกพวก (Stratified Random Sampling) ตามเพศ และระดับอายุเป็นเกณฑ์ โดยส่งแบบสอบถามไป 1625 ชุด ได้คืน 1562 ชุด คิดเป็น 96.12 %

2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างขั้นที่ 2 (Secondary-Stage Sampling) เป็นการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละชั้นที่ต้องการจะศึกษา จำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อผลของคะแนนทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะได้ไม่คลื่อนกัน กรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมาก รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 1398 คน เป็นชาย 650 คน และหญิง 748 คน โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และจำนวนปีที่ทำการสอนเป็นเกณฑ์ ดังนี้

1. กลุ่มนักศึกษามัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่มีประสบการณ์การสอนในอาชีพครู 3-4 เดือน จากการออกฝึกสอนแก่นักเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในภาคต้นปีการศึกษา 2523 ชาย 116 คน หญิง 160 คน รวม 276 คน

2. กลุ่มครูที่มีจำนวนปีที่ทำการสอน 1-5 ปี ชาย 150 คน หญิง 163 คน รวม 313 คน

3. กลุ่มครูที่มีจำนวนปีที่ทำการสอน 6-10 ปี ชาย 126 คน หญิง 150 คน รวม 276 คน

4. กลุ่มครูที่มีจำนวนปีที่ทำการสอน 11-20 ปี ชาย 132 คน หญิง 136 คน รวม 268 คน

5. กลุ่มครูที่มีจำนวนปีที่ทำการสอน 21-31 ปี ชาย 127 คน หญิง 138 คน รวม 265 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสำรวจทัศนคติของครูที่มีต่ออาชีพครู และแบบสอบถามมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นมาตราวัดทัศนคติของครูต่ออาชีพครู แบบประมาณค่ารวม สร้างตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert's Summated Type Scale) แยกเป็นทัศนคติของครูต่ออาชีพครูด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ทัศนคติของครูต่ออาชีพครู ด้านตัวนักเรียน รวม 8 ข้อ
2. ทัศนคติของครูต่ออาชีพครู ด้านตัวครูผู้สอน รวม 11 ข้อ
3. ทัศนคติของครูต่ออาชีพครู ด้านงานครูและการสอนในชั้นเรียน รวม 10 ข้อ
4. ทัศนคติของครูต่ออาชีพครู ด้านฐานะและค่านิยมครูในสังคม รวม 9 ข้อ
5. ทัศนคติของครูต่ออาชีพครู ด้านความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพครู รวม 8 ข้อ

ในตอนที่ 1 เป็นมาตราวัดทัศนคติประกอบด้วยข้อความเชิงบวก (Positive) และลบ (Negative) ด้านต่าง ๆ รวม 42 ข้อ มีความตรงตามสภาพ (Concurrent validity) โดยการทดสอบเปรียบเทียบกลุ่มผู้รู้ลักษณะ (Known - Group) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 มีความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert) เป็นผู้พิจารณา และมีระดับความเชื่อมั่น (Reliability) ประเมินโดยวิธีแบ่งครึ่งข้อคู่-คี่ (Split-half) = .918

ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดทัศนคติของครูต่ออาชีพครู แบบนัยจำแนกสร้างตามวิธีการของออสกู๊ด (Osgood's Semantic Differential Type Scale) ในการประเมินมโนทัศน์ "อาชีพครูประถมศึกษานี้ในปัจจุบัน" โดยมีคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้าม (Bipolar Adjective) 23 คู่ กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะของอาชีพครูประถมศึกษานี้ในปัจจุบันบนมาตราประมาณค่า 7 อันติบ มาตรวัดตอนนี้มีความตรงตามสภาพ (Concurrent validity) ในการทดสอบเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้รู้ลักษณะ (Known Group) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 มีความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert) เป็นผู้พิจารณา และมีระดับความเชื่อมั่น (Reliability) = .9503

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามที่โสทธิณล มีทรัพย์ ใช้ในการวิจัย องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจ และความตั้งใจในการเลือกเรียนครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน บางแสน และคณะครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลักษณะของแบบสอบถามตอนนี้ประกอบด้วยข้อความที่แสดงมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู รวม 25 ข้อความ ให้กลุ่มครูจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) ของมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู การพิจารณามูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครูจะพิจารณาจากอันดับความสำคัญอันดับที่ 1 โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยสำรวจกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร และนักศึกษามัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งฝึกสอนในภาคต้นปีการศึกษา 2523 จากวิทยาลัยครูต่าง ๆ ในส่วนกลาง แล้วจึงแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้ โดยให้แต่ละคนตอบแบบสอบถามตามเวลาที่เขาสะควาก แบบสอบถามชุดหนึ่งมี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัว

ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดทัศนคติมี 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 เป็นมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท จำนวน 42 ข้อ

ชุดที่ 2 เป็นมาตรวัดทัศนคติ แบบนัยจำแนก จำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู แบบจัดอันดับความสำคัญ (Ranking)

ผู้วิจัยได้แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไป 1625 ชุด ได้คืน 1562 ชุด คิดเป็น 96.12 % ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หากค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทัศนคติแต่ละด้าน โดยแยกกลุ่มตัวอย่างตามเพศ และจำนวนปีที่ทำการสอน
2. วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) ของคะแนนทัศนคติของกลุ่มครูแต่ละด้าน โดยมีเพศ และจำนวนปีที่ทำการสอนเป็นตัวแปรอิสระ
3. ถ้าผลการวิเคราะห์ในข้อที่ 2 มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้
4. วิเคราะห์แนวโน้ม (Trends Analysis) ของการเปลี่ยนทัศนคติของครูต่ออาชีพครู อันเนื่องมาจากจำนวนปีที่ทำการสอนที่เพิ่มมากขึ้น
5. ค่าร้อยละ (Percentage) ของมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครูของกลุ่มครูชายและหญิง ที่มีจำนวนปีที่ทำการสอนแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มครูที่มีจำนวนปีที่ทำการสอนต่างกัน มีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ทุกกลุ่มมีทัศนคติทางบวกแต่ระดับความเข้มของทัศนคติแตกต่างกัน โดยพบว่า

1.1 กลุ่มนักศึกษาฝึกหัดครูชั้นปีที่ 4 ที่ได้ออกฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ มาแล้ว มีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านตัวนักเรียน งานครูและการสอนในชั้นเรียน ฐานะและค่านิยมครูในสังคม และทัศนคติโดยส่วนรวม ในทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 1-5 ปี และกลุ่มนี้มีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านงานครูและการสอนในชั้นเรียน ด้านฐานะ และค่านิยมครูในสังคมในทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 6-10 ปี และมีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านงานครูและการสอนในชั้นเรียน ในทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 11-20 ปี และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 กลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 11-20 ปี มีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านฐานะและค่านิยมครูในสังคมในทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 1-5 ปี และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 กลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 21-31 ปี มีทัศนคติต่ออาชีพครูในทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 1-5 ปีในทุกด้าน และมีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านตัวครูผู้สอนงานครูและการสอนในชั้นเรียน ฐานะและค่านิยมครูในสังคม และทัศนคติโดยส่วนรวม ในทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 6-10 ปี และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. กลุ่มครูชายและหญิง มีทัศนคติต่ออาชีพครูด้านตัวนักเรียน งานครูและการสอนในชั้นเรียน ในทางบวกและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โยขกลุ่มครูหญิงมีทัศนคติทางบวกสูงกว่ากลุ่มครูชาย

3. แนวโน้มของการเปลี่ยนทัศนคติของครู คืออาชีพครู ด้านต่าง ๆ ไม่เพิ่มตามจำนวนปีที่ทำการสอน และไม่พบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างจำนวนปีที่ทำการสอน กับทัศนคติของครูต่ออาชีพครู ฉะนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เราไม่สามารถนำเอาจำนวนปีที่ทำการสอนมาทำนายทัศนคติของครูต่ออาชีพครูได้

4. ทัศนคติของครู ต่ออาชีพครู จากมาตราวัดทัศนคติแบบนัยจำแนก (The Semantic Differential Scale) โดยไข่มโนทัศน์ "อาชีพครูประถมศึกษาในปัจจุบัน" เป็นตัวเราพบว่ากลุ่มครูชายและหญิงประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของอาชีพครูประถมศึกษาไปทางด้านบวก

โดยที่กลุ่มครูหญิง ประเมินคุณลักษณะของอาชีพครูไปทางค่านบวกสูงกว่ากลุ่มครูชาย ยกเว้นคุณลักษณะค่านมีเกียรติ ฐานะ และหนักแน่น

กลุ่มครูที่มีจำนวนปีที่ทำการสอนต่างกัน ประเมินคุณลักษณะของอาชีพครูระดับประถมศึกษาไปทางค่านบวกทุกกลุ่ม โดยกลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 21-31 ปี ประเมินคุณลักษณะของอาชีพครูประถมศึกษา ไปทางบวกสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และพบว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 6-10 ปี ประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของอาชีพครูไปทางบวกต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ

5. มุมเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู พบว่า

5.1 กลุ่มครูชาย และหญิง จัดอันดับมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู อันดับที่ 1 ถึง 3 เหมือนกัน คือ อันดับหนึ่งอาชีพครูได้มีส่วนร่วมในการอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี อันดับที่สอง เพราะเรียนมาทางนี้จึงต้องเป็นครูมาจนปัจจุบัน และอันดับที่สาม เป็นอาชีพที่มั่นคงยั่งยืน

5.2 กลุ่มครูประจำการที่มีจำนวนปีที่ทำการสอนต่างกัน จัดอันดับมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู อันดับที่ 1 และ 2 เหมือนกัน คืออันดับหนึ่งอาชีพครูได้มีส่วนร่วมในการอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี อันดับที่ 2 เพราะเรียนมาทางนี้จึงต้องเป็นครูมาจนปัจจุบัน

5.3 กลุ่มนักศึกษาฝึกหัดครูชั้นปีที่ 4 ทั้งชายและหญิง จัดอันดับมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพครู อันดับที่ 1 ถึง 3 เหมือนกันคือ อันดับหนึ่งได้มีส่วนร่วมในการอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี อันดับสองมีความรักและสงสารเด็ก อันดับสามมีความตั้งใจและไม่ฝันในอาชีพนี้มาก่อน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ทิศนคติของครูต่ออาชีพครูเปลี่ยนแปลงได้ ตามจำนวนปีที่ทำการสอน ดังนั้นหน่วยงานที่จัดการศึกษา ควรได้มีการปรับปรุง เสริมสร้าง ความรู้สึก และทัศนคติที่ดี

ต่ออาชีพครู เพื่อให้กลุ่มครูที่ทำการสอนในระดับต่าง ๆ กัน มีทัศนคติต่ออาชีพครูคงที่อยู่เสมอ เพื่อประสิทธิภาพการทำงานของครู

2. หน่วยงานที่จัดการศึกษา ควรมีการจัดการให้การศึกษาอบรมแก่กลุ่มครูที่เริ่มประกอบอาชีพครู ให้เข้าใจบทบาทและขอบเขตหน้าที่ของครูในสังคม เพื่อครูกลุ่มนี้จะสามารถปรับตัวในอาชีพครูได้ดี มีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูสูงขึ้นเท่ากับครูกลุ่มอื่นๆ จะทำให้การทำงานของครูกลุ่มนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. แนวโน้มของทัศนคติของครูต่ออาชีพครูไม่เพิ่มขึ้นตามจำนวนปีที่ทำการสอน และไม่สามารถจะใช้จำนวนปีที่ทำการสอนทำนายทัศนคติของครู ต่ออาชีพครูได้ และกำหนดแน่นอนไม่ได้ว่าเมื่อทำการสอนไประยะนานเท่าไร ทัศนคติของครูต่ออาชีพครูจะสูงขึ้นและคงที่ ดังนั้นหน่วยงานที่จัดการศึกษาควรได้มีโครงการศึกษา และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูแก่กลุ่มครูต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นระยะ ๆ ไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทัศนคติของกลุ่มครูประถมศึกษา ของกรุงเทพมหานครโดยวิธีการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนปีที่ทำการสอนต่างกัน อันเป็นการศึกษาภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา อาจมีพื้นฐานทัศนคติต่ออาชีพครูที่ต่างกันอยู่แล้ว ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะมีการศึกษาทัศนคติของครูต่ออาชีพครูในกลุ่มเดียวกัน โดยการศึกษาตามศึกษาระยะยาว (Longitudinal study) เพื่อสามารถควบคุมทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างก่อนการศึกษาได้ และเพื่อได้ทราบการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติอันเนื่องมาจากตัวแปรค่าระยะเวลาที่ทำการสอน เพื่อจะได้ข้อสรุปที่เด่นชัด แน่นอนขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ควรได้มีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น ๆ และในเขตจังหวัดอื่นด้วย เพื่อจะได้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ จะมีผลการศึกษา เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร